

Rozhovor po pražském křtu společné desky Iva Cicvářky, Žofie Kabelkové a Marcela Kříže

Pamatuji se, jak mi někdo na - teď už loňské - Zahradě položil obligátní otázku "co se ti tu líbilo, co tě zaujalo?"

Mezi jiným jsem jmenoval vystoupení sestavy Panoptikum a dodal jsem, že to navíc byla pro mě jediná novinka festivalu. Opravdu mě koncert Ivoše Cicvářky, Žofie Kabelkové a Marcela Kříže (s triem doprovodných muzikantů) na scéně Radnice zaujal: repertoárem, zvukem, měl jsem pocit, že se talenty všech tří písničkářů umocňují, že jsem svědkem vzniku něčeho zajímavého, těšil jsem se na avizovanou desku. Cítil jsem se za své tehdejší názory a pocity natolik zodpovědný, že jsem nezaváhal a vydal se na křest desky

[Panoptikum](#)

do Mlejna v zběsilém předvánočním čase (13. prosince), kdy každý večer z diáře křičely dvě až tři akce. Rozhodně jsem nelitoval a odnesl jsem si hluboké zážitky, ale reportáže ze křtu se teď ode mě nedočkáte. Možná tak pár dojmů v nějakém "zimním souhrnu"; konec konců, stručnou reportáž jste si mohli už přečíst v rámci rozhovoru Tomáše Pohla s Marcelem Křížem. A to už přehořívá: i já jsem ve Mlejně udělal rozhovor

Kříž + Kabelková + Cicvárek = Panoptikum

foto: Tomáš Zeno Václavík ©

s jedním členem Panoptika. Přestože je mi jasná důležitá role všemožných orgánů a ústrojí, kterými disponuje takový bizarní organismus, jako je Panoptikum, rozhodl jsem se hovořit staromódně s jeho hlavou. Nepochybuji o tom, že jí je

Ivo Cicvárek

"Žofie Kabelková vnesla něhu, lyriku, nádherný hlas a schopnost vytvořit klenutou melodii, Marcel Kříž nespoutanost, improvizaci, expresivitu a dar napsat až mrazivě přesný text, Ivo Cicvárek aranžérské schopnosti a cit pro preciznost," píše se na vašich webových stránkách. Jiné promo materiály zase tvrdí, že vaším principem je kontrast. Nepředpokládám ale, že byste se dali dohromady například tak, že by si Žofie řekla: "Já jsem křehká písničkářka, tak se dám dohromady s Šíleným Marcelem, to bude ale zajímavý kontrast?"

My jsme o tom samozřejmě takhle vůbec nepřemýšleli? Mně se líbily Marcelovy věci, líbilo se mi, že se v nich dá zajímavě improvizovat, že na pódiu tím, že ty písničky někdy neznám, si je prožiju zároveň i jako divák, i jako muzikant.

Prosím?

No jasně. Občas se mi stávalo, že když jsem hrál s Marcelem a tu píseň jsem fakt neznal - to musím dávat majzla jak sviňa, když písničku neznám vůbec - tak jsem měl na konci úplně mrazení z toho, že jsem hudbu i Marcela fakt intenzivně vnímal. To samozřejmě nestihneš vnímat, o čem je text, ale stihneš vnímat náladu té písně. Já si pamatuju, jak jsme hráli s Marcelem na Zahradě *Ingrid*, kterou jsem slyšel opravdu podruhé v životě, a úplně mně u toho bušilo srdce. A ještě jsem tenkrát ani moc nevěděl, o čem ta píseň je, ale měl jsem z ní prostě takový? pódiový dojem. Abych se vrátil k otázce: určitě jsme tohle dopředu vůbec neřešili, až když jsme tu desku nahrávali, postupně jsme přicházeli na to, že to tak prostě je. Že každý skládáme jinak, máme jinou poetiku, každý používáme jiné harmonické postupy? Marcel má dotek blues, ale rozhodně to není čistě blues, to by ho bluesmani hnali, občas tam má nějakou velmi netradiční modulaci. Já si zase libuju v tom, že skladby - asi s výjimkou

Litovle

- mají víc akordů a jsou strukturálně komplikovanější. No a Žofka je zase dneska schopná postavit písničku na tři akordy, a přitom to člověk vůbec nevnímá. Její melodie je velmi znělá, velmi klenutá. Zajímavé je, když Marcel napíše text a Žofka ho zhudební. To je zase jakoby úplně nová dimenze.

Jenže to je muzika. Vyznění textů jsi během koncertu hezky vyjádřil sloganem, který se pokusím citovat: "Panoptikum vám přináší tolik deprese, že vaše životy se vám poté budou zdát velmi optimistické." To je přece, myslím, hlavně pohled Marcelových písniček. To znamená, že jste se mu při vymýšlení koncepce Panoptika dopředu podřídili?

Tak ona je to samozřejmě nadsázka, na desce nejsou jenom samé depky?

Ale je to drsná deska, ne?

Je asi docela drsná. Asi jsou tam věci? které se někomu možná dokonce ani nebudou líbit. Pro dramaturgii desky jsme měli k dispozici všechny Marcelovy písničky, což je pět hodin

repertoáru. Marcel vytipoval šest, sedm věcí, o kterých si říkal, ano, to by do Panoptika šlo. Já jsem měl taky vytipováno asi šest, sedm písniček, Žofka míň. No a seděli jsme u nás doma a zkoušeli jsme si ty písničky hrát po sobě a přemýšlet, jak spolu korespondují. Aby v nich zůstal ten kontrast, ale zároveň aby tam nebylo něco, co by celek prostě zničilo. Nějaká linka, nějaká nálada, vývoj tam prostě být musí. Já jsem měl v posledních třech letech hodně mollovek: *Fana tiky*,
Vítr

Listopad

? Nejsou to úplné depky, něco je protestsong, něco je taková smutná píseň, ale? s nadějným koncem. Já si dokonce myslím, že na té desce mám melancholické písně s nadějnými konci (smích)? Zkrátka dobře, když to shrnu, tak si nemyslím, že bychom se pouze podřizovali Marcelově koncepci, ale prostě se určitá celková nálada nabízela sama.

My jsme se bavili v létě o tom, že řada písniček pro Panoptikum vzniká ve spolupráci vás tří: někdo složí muziku, někdo jiný text? Ale když jsem si přečetl booklet, tak - pomínu-li dvě spoluautorství textu - je tam jediná takováto skladba, Prostorem, kde hudbu napsala Žofie a text Marcel. Kam se ty společné písně poděly? Byly vyřazeny jako nejslabší?

Původně tam měl být třeba ještě *Živel* (spolupráce Žofie a Iva, pozn. aut.), ale Žofka uplatnila své právo veta, řekla, že se tam ta píseň nehodí, a já s ní teď zpětně souhlasím. Tak šel prostě bez milosti pryč? No a Žofka třeba má v repertoáru *Sestřičku*

(spolupráce Marcela a Žofie, pozn. aut.), která se zase na desku nahrát nestihla? takže je v záloze na nějaké další, příští hraní. Takže nakonec tam de facto těch úplně společných věcí není až tolik, ale na druhou stranu

Prostorem

je pro mě osobně vrchol desky.

Mně se asi nejvíc líbí písnička, které, tuším, říkáte Potichu?

Pracovně tomu říkáme Bezdomovec, ale na bookletu je *Potichu* podle prvního slova písně.

To je hodně silná věc - a kromě toho je to jakási další vizitka vaší vzájemné spolupráce, protože tam všichni tři zpíváte. To se jinak moc neděje. Proč? Nechtěli jste, nebo se všechny ostatní písničky tak bránily??

Bránily. My tam ještě všichni zpíváme s Marcelem v *Kolotoči*, tam si pěkně zahulákáme refrén. Ale jinak jsme občas zkoušeli vícehlas a zjistili jsme, že by to sice možná jakoby navenek vypadalo, že jsme kompaktnější, ale těm samotným písničkám to neprospívalo, takže jsme to fakt nelámali přes koleno. Může být, že v těch správných písničkách nás to nenapadlo. Samozřejmě je to třeba jedna z věcí, na kterých by se do budoucna dalo ještě zapracovat: možná, že k tomu dojde, možná že ne.

Dneska jsem tě poprvé v životě viděl hrát na akordeon. To ses na něj naučil kvůli Panoptiku, nebo na něj naopak hraješ odjakživa, ale k tvým sólovým písničkám se ti nehodí?

Já jsem se na akordeon začal učit někdy kolem roku 99, ale zjistil jsem, že jsem na to příliš líný, že s pravačkou nemám problémy, ale mám trošku problémy pravidelně tahat měch, soustředit se na to. A mačkat ty správné čudlíky levou. Jako písničkáři by se mi to navíc do krámu moc nehodilo, nechtěl bych s tímhle nástrojem vystupovat sám. A v Panoptiku to vyplynulo fakt úplně náhodou. Na nějaké z prvních zkoušek jsem hrál písně, které teď hraju na akordeon, na klavír. Nějak se mi zvuk nezdál, nebylo to úplně to, co jsem tam slyšel, tak jsem si vzal akordeon a najednou to bylo lepší. Akordeon vyplňuje v některých písničkách zvuk, co je tam potřeba, lépe než klavír. Já na něj hraju jenom vlastně nějakou jednodušší středovou linku, a to je přesně ten prostor, který není nikde obsazený, a přesně ta barva, která je potřeba. Stejným způsobem jsem třeba použil v *Potichu* harmonium, protože mi přišlo zrovna lepší, než nějaké klávesy. Naopak v *Tichém blues o pohřbu*, co zpívá Žofka, jsem myslel, že to nahraju na akordeon, zkusil jsem pár tónů ve studiu a zjistil jsem, že ne. Že tam zrovna patří klavír.

Zkus, prosím, trochu představit vaši kapelu. Například když to porovnáš se sestavou, která s vámi jezdila po letních festivalech: kam se vám ztratila flétnistka Petra Klementová?

Petra se neztratila, Petra s námi bude hrát už na dalším koncertě v Brně, ale teď je na roční stáži v Holandsku a semestr jí končí až v pátek 16. prosince. Bohužel, nešlo to. Čili Petra se neztratila? A další muzikanti? no, já si myslím, že jsme si vybrali dobré muzikanty. (Smích)

Kde a jak?

Bubeník Luboš Pavlík je rocker, ale zároveň hraje ve swingovém orchestru. Je z Chotěboře a

dotáhl ho Marcel. Takže když jsme sháněli bubeníka, který by byl přemýšlivý, technicky disponovaný, tak se Marcel nějak dostal k Lubošovi a bylo to super. Luboš na tom opravdu tři měsíce makal a předkládal nám rytmické verze těch písní, protože já jsem mu řekl, že bych moc nechtěl, aby to bylo takové to kopírování rytmu. Když je základ valčík, tak aby tam nehrál valčík, ale aby zněly občas nějaké kontrarytmy. A on to byl schopen vymyslet. S kontrabasem to zase vzniklo tak, že jsem pátral v Brně, zeptal jsem se pár lidí, protože jsem fakt chtěl někoho, kdo bude z jazzové scény. A chtěli jsme kontrabas, nechtěli jsme baskytaru. Představu toho krásného dřevěného zvuku jsme měli hned na začátku, o tom jsme se s Marcelem bavili mockrát. Dostal jsem doporučení na Petra Pospíšila a pak jsem zjistil, že kromě toho, že je výborný muzikant, tak má i podobnou "úchylku" jako já a chodí na noční šifrovací hry. Takže jsme se pobavili? o šifrách. Petr je v rámci Brna velmi vyhledávaným kontrabasistou. A mimochodem, kromě jazzové scény hraje i punk. Na kontrabas. Folk nebo tahle podoba muziky pro něj byla jakési novum. No a na Toníka Mühlhansla se saxofonem jsem myslel hned od začátku, protože jsem ho znal z některých docela slavných desek: Hradišťanu, Quaquarteta a věděl jsem, že má fakt nádherný tón s takovým tím teplým dechem - nic syntetického. Petra - ta byla jasná od začátku. A potom drobnější hosté - třeba když tam je nějaké violoncello, tak bylo taky jasné, že si vezmu Janu Havlovou, s kterou se léta známe. Petr Šmírák z Brna na tubu - vynikající vyhledávaný studiový hráč. A sampley ve dvou písničkách dělal Ladislav Prokeš, člověk, který je úplně odjinud, z progresivní taneční scény, které já vůbec nerozumím?

To byl tvůj nápad, ty sampley?

To jsme s Marcelem i Žofií tak chtěli už od začátku. Představa kontrabasu, do kterého jdou analogové sampley - to byla úplně jedna z prvních myšlenek o zvuku, kterou jsme měli. Naše představa dokonce byla, že sampley budou ve víc písních, ale trošku jsme podcenili výrobní proces, tak třeba příště. Ona to totiž není žádná sranda, připravit dobré analogové sampley. Protože? Ladě Prokeš si od nás bral naše jednotlivé stopy, teď je doma upravoval, vždycky deset dní dělal na přípravě zvuku a pak prostě musel přijet, nastavit svoje midi-klávesy a další udělátka a normálně nahrával verze do stop, jak kdybys pracoval s nástrojem. Není to žádná počítačovina, jako "připravíme doma a už to tam jenom frkneme", takže to pro mě byl hrozně zajímavý proces, jenomže jsme s tím začali dost pozdě.

Vy jste spolu hráli dnes od léta poprvé?

No, dokonce jsme se poprvé od léta viděli.

Napsal uživatel Tomáš Hrubý
Čtvrtek, 05 Leden 2006 04:00

V jak době, kdy tenhle rozhovor vyjde, budete mít za sebou ještě dva křty v Brně a Jihlavě, ale co pak? Byla to jen taková šňůrka vymyšlená na podporu alba, nebo bude Panoptikum žít svůj život?

To je těžké takhle dopředu říct, protože to záleží na tom, jak nás vezmou lidi. Já si myslím, že jsme rozhodnutí, že se bude hrát, ale? ono je to komplikované i personálně, dát Panoptikum dohromady, protože jsme opravdu z celé republiky a koncerty se samozřejmě musí domlouvat dlouho dopředu? A Marcel je teď čerstvý tatínek, takže přece jenom, na nějakou dobu u něj muzika opravdu asi nebude na prvním místě. Ale v případě že bude zájem, lidi nás budou chtít slyšet, budou nás chtít pořadatelé, tak to určitě nebyl náš poslední koncert.